

Nr 295.

Av herr **Nisser** och herr **Björkman, Gustaf**, i anledning
av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning
angående handel med vissa mineraloljor, m. m.

I proposition nr 233 har Kungl. Maj:t till riksdagen framlagt förslag till förordning angående handel med vissa mineraloljor m. m. avseende att förstärka landets lagerhållning av flytande bränsle för eventualiteten av ett krigsutbrott, vilket kunde tänkas i detta avseende försämlra eller avskära importmöjligheterna.

Nödvändigheten av beredskapsåtgärder av denna art är givetvis ställd utanför varje diskussion. De flytande bränslenas outhärlighet såväl ur försvarets synpunkt som för samhällslivets i görligaste mån orubbade funktioner ligger i öppen dag. De erinringar, som framställas i det följande, avse sålunda på intet sätt syftet med de ifrågasatta åtgärderna utan allenast vissa omständigheter, som förenats med det föreslagna sättet för dess förverkligande.

Beträffande finansieringen av den ökade lagerhållningen har Kungl. Maj:t, därvid följande rekommendationerna från de för utredning i ärendet tillkallade sakkunniga, utgått från att denna i viss mån skall uppbäras av importbolagen för att av dessa sedermera uttagas av konsumenterna. De sakkunniga anföra härutinnan följande, som av Kungl. Maj:t lämnas utan erinran:

Då kostnaderna för tvångslagringen, fränsett beredande av bombsäkerhet, enligt vad här förutsatts, komme att helt läggas på importföretagen, finnes det helt naturligt anledning antaga, att de vid prissättningen å varorna skulle taga hänsyn härtill. Även om utgiftsökningen icke vore av den storleksordning, att den kunde motivera en generell prishöjning — en sådan torde icke kunna sättas lägre än ett öre pr liter — måste man dock räkna med, att försäljarna genom höjning av priset å viss vara, varvid väl företrädesvis bensin torde ifrågakomma, beredde sig kompensation för sina ökade utgifter. Det torde alltså ytterst bliva konsumenterna, som belastades med kostnaderna för tvångslagringen. En ökad lagerhållning vore emellertid av betydelse icke blott för landet i dess helhet. Närmast vore den till fördel för de särskilda konsumenterna av flytande bränslen, vilka genom en sådan lagring vunne ökad säkerhet för att de även under en avspärning skulle få sina behov tillgodosedda i största möjliga utsträckning. En så blygsam prishöjning som den, för vilken förevarande omständigheter kunde utgöra skäl, syntes kunna betraktas som en rimlig försäkringspremie. Skulle åter dessa kostnader stanna på staten och sålunda framkomma å budgeten, bleve de erforderliga anslagen högst betydande och verkningarna ur skilda synpunkter uppenbarligen vida ogynnsammare. Det skulle vid helt genomförd organisation komma att gälla anslag på omkring 2 miljoner kronor.

Motionärerna ha icke kunnat ansluta sig till denna tankegång. — Dennas riktighet förutsätter, att vid en till följd av krigsutbrott avstängd import av flytande bränslen de förefintliga lagren skulle äga en sådan omfattning, att jämväl den civila motortrafikens behov av dylika bränslen skulle komma att bli i väsentlig eller i varje fall i tämligen frikostiga mått tillgodosedda. En sådan optimism torde emellertid helt sakna stöd i verkligheten. Den allra största sannolikhet talar för, att vid inträffandet av den nämnda eventualiteten mycket långt gående restriktioner komma att träda i tillämpning beträffande enskild användning av flytande motorbränslen. Försvarets behov i detta fall måste i första hand tillfredsställas och därefter andra nödvändiga samhällsfunktioner, såsom livsmedelsdistributionen o. d. De begränsade lagren torde enbart för dessa dispositioner utsättas för sådana påfrestningar att föga eller intet kan förväntas återstå för mindre trängande ändamål.

Statliga restriktioner ifråga om bränslefordring vid krigstillfälle eller avspärrning äro givetvis i och för sig både riktiga och försvarbara. Ofrånkomligheten och konsekvenserna av desamma låter emellertid denna ökade lagring klart framstå som en allmän angelägenhet, vilken följaktligen även bör bestridas av allmänna medel i vanlig ordning. Det står i bestämd strid mot svensk rättsuppfattning att i ett fall som detta låta kostnaderna för en allmännyttig åtgärd bäras av en viss kategori konsumenter av en bestämd vara. Den förespegling, som inneslutes i de sakkunnigas tal om en rimlig försäkringspremie, är — som av det föregående framgår — illusorisk, och bekräftelse härutinnan står också att finna på annat ställe i de sakkunnigas betänkande. (Sid. 28.) Ett uttalande av rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap återgives där, enligt vilket det »oundgängligen får räknas med att civilbehoven snarast möjligt efter inträffande fredsbrott nedbringas till det nödvändiga minimum». Denna förutsägelse torde lämna en mera träffande bild av den sannolika utvecklingen än de sakkunnigas förhoppning om att de enskilda konsumenterna »även under en avspärrning skulle få sina behov tillgodosedda i största möjliga utsträckning».

Med stöd av det ovan anförda hemställes sålunda,

att sådan omarbetning vidtages av Kungl. Maj:ts proposition nr 233 att hela kostnaden för den ökade lagringen av flytande brännolja bestrides av det allmänna.

Stockholm i mars 1938.

William Nisser.

Gust. Björkman.